

ĐỀ THI CHÍNH THỨC VÀO 10**MÔN: NGŨ VĂN – HÀ NỘI NĂM 2019****BIÊN SOẠN: BAN CHUYÊN MÔN LOIGIAIHAY.COM****Phần I. (7.0 điểm)**

Mùa thu luôn là nguồn cảm hứng bất tận của thi ca. Nhà thơ Hữu Thỉnh cũng góp vào đề tài này thi phẩm *Sang thu* sâu lắng.

1. Bài thơ *Sang thu* được sáng tác theo thể thơ nào? Ghi tên hai tác phẩm khác trong chương trình Ngữ văn 9 cũng viết theo thể thơ đó.
2. Trong khổ thơ đầu, tác giả đã đón nhận mùa thu về với “*huơng ổi*”, “*gió se*”, “*suong chùng chình*” bằng những giác quan nào? Cũng trong khổ thơ này, các từ “*bỗng*” và “*hình như*” giúp em hiểu gì về cảm xúc, tâm trạng của nhà thơ?
3. Phân tích hiệu quả nghệ thuật của phép tu từ nhân hóa trong câu thơ “*Suong chùng chình qua ngõ*”.

4.

Khép lại bài thơ, Hữu Thỉnh viết:

“*Vẫn còn bao nhiêu nắng*

Đã vơi dần cơn mưa

Sấm cũng bớt bất ngờ

Trên hàng cây đứng tuổi”.

(Ngữ văn 9, tập hai, NXB Giáo dục Việt Nam, 2018)

Bằng một đoạn văn khoảng 12 câu theo phép lập luận tổng phân hợp em hãy làm rõ những cảm nhận tinh tế và sâu sắc của tác giả ở khổ thơ trên, trong đó có sử dụng câu bị động và câu có thành phần cảm thán.

Phần II (3.0 điểm)

Đọc đoạn trích sau và thực hiện yêu cầu bên dưới:

“*Có người nói thành đạt là do gặp thời, có người lại cho là do hoàn cảnh bức bách, có người cho là do có điều kiện được học tập, có người lại cho là do có tài năng trời cho. Các ý kiến đó mỗi ý chỉ nói tới một nguyên nhân, mà lại là nguyên nhân khách quan, họ quên mất nguyên nhân chủ quan của con người.*”

Thật vậy. Gặp thời tức là gặp may, có cơ hội, nhưng nếu chủ quan không chuẩn bị thì cơ hội cũng sẽ qua đi. Hoàn cảnh bức bách là hoàn cảnh khó khăn buộc phải khắc phục. Nhưng gặp hoàn cảnh ấy có người bi quan, thất vọng, chán nản, thối chí; có người lại gồng mình vượt qua”.

(Nguyễn Hương, *Trò chuyện với bạn trẻ*, Ngữ văn 9, tập hai, NXB Giáo dục Việt Nam)

1. Xác định một phép liên kết được sử dụng trong hai câu văn in nghiêng ở trên và chỉ rõ từ ngữ dùng làm phương tiện liên kết.
2. Theo tác giả, khi gặp “hoàn cảnh khó khăn buộc phải khắc phục”, con người có những cách ứng xử nào?
3. Từ nội dung đoạn trích trên, em hãy trình bày suy nghĩ khoảng 2/3 trang giấy thi về ý kiến: Phải chăng hoàn cảnh khó khăn cũng là cơ hội để mỗi người khám phá khả năng của chính mình?

HƯỚNG DẪN GIẢI CHI TIẾT

THỰC HIỆN: BAN CHUYÊN MÔN LOIGIAIHAY.COM

Phần I

Câu 1

Bài thơ *Sang thu* được sáng tác theo thể thơ nào? Ghi tên hai tác phẩm khác trong chương trình Ngữ

Phương pháp: căn cứ bài thơ đã học

Cách giải:

- Sang thu được sáng tác bằng thể thơ: 5 chữ.
- Hai tác phẩm viết theo thể thơ 5 chữ:
 - + Ánh trăng.
 - + Mùa xuân nho nhỏ.

Câu 2

Trong khổ thơ đầu, tác giả đã đón nhận mùa thu về với “hương ổi”, “gió se”, “sương chùng chình” bằng những giác quan nào? Cũng trong khổ thơ này, các từ “bỗng” và “hình như” giúp em hiểu gì về cảm xúc, tâm trạng của nhà thơ?

Phương pháp: căn cứ đoạn thơ được trích; phân tích

Cách giải:

- Giác quan:
 - + Khứu giác: hương ổi

+ Xúc giác: gió se

+ Thị giác: sương chùng chình

- Cảm xúc, tâm trạng của tác giả qua hai từ “bỗng”, “hình như”:

+ “Bỗng”: thể hiện sự bất ngờ, ngỡ ngàng khi mùa thu đến mà không báo trước.

+ “Hình như”: tâm trạng hoài nghi, cái giật mình bối rối của nhà thơ trước tín hiệu thu về.

Câu 3

Phân tích hiệu quả nghệ thuật của phép tu từ nhân hóa trong câu thơ “*Sương chùng chình qua ngõ*”.

Phương pháp: căn cứ biện pháp Nhân hóa; phân tích

Cách giải:

- Tác dụng biện pháp nhân hóa qua câu “sương chùng chình qua ngõ”.

+ Biện pháp nhân hóa gợi hình ảnh màn sương mỏng nhẹ, đặc trưng của mùa thu Bắc Bộ, gợi lên không gian làng quê thanh bình, yên tĩnh.

+ Phép nhân hóa còn khiến màn sương như có hồn, có thần thái cũng biết xao xuyến, chậm chãi, dềnh dàng, như cố ý chậm lại, nửa sang thu nửa còn như luyến tiếc mùa hạ. Đó cũng chính là tâm trạng, cảm xúc của con người khi đứng trước cửa ngõ mùa thu.

=> Giúp câu văn trở nên sinh động, hấp dẫn, gây ấn tượng với người đọc.

Câu 4

Khép lại bài thơ, Hữu Thỉnh viết:

“Vẫn còn bao nhiêu nắng

Đã vơi dần cơn mưa

Sấm cũng bớt bất ngờ

Trên hàng cây đứng tuổi”.

(Ngữ văn 9, tập hai, NXB Giáo dục Việt Nam, 2018)

Bằng một đoạn văn khoảng 12 câu theo phép lập luận tổng phân hợp em hãy làm rõ những cảm nhận tinh tế và sâu sắc của tác giả ở khổ thơ trên, trong đó có sử dụng câu bị động và câu có thành phần cảm thán

Phương pháp: phân tích, tổng hợp

Cách giải:

Yêu cầu về hình thức:

- Đoạn văn 12 câu theo cách lập luận tổng hợp – phân tích – tổng hợp.
- Sử dụng câu bị động và câu có thành phần cảm thán.

Yêu cầu về nội dung:

Cần đảm bảo những yêu cầu sau:

*** Giới thiệu chung**

*** Phân tích**

- Khổ thơ cuối mùa thu đã hiện ra rõ nét hơn và nhà thơ đã cảm nhận bằng cả chiều sâu kinh nghiệm, bằng những suy tư sâu lắng chứ không chỉ là những giác quan như khổ 1.

- Vẫn là nắng, mưa, sấm chớp như mùa hạ nhưng khi kết hợp với các phó từ đã, vẫn, cũng thì mức độ đã khác, nó lắng dần, chùng mực và ổn định hơn.

+ Nắng cuối hạ vẫn còn nồng nhưng đã bớt oi ả, gay gắt

+ Đã vơi ảm những cơn mưa rào ào ạt, bất ngờ của mùa hạ

+ Những tiếng sấm cuối hạ cũng thưa và nhỏ dần

=> Hạ nhạt dần, thu đậm nét hơn

- 2 câu thơ cuối vừa mang nghĩa tả thực, vừa mang nghĩa ẩn dụ sâu xa. Đúng như lời Hữu Thịnh tự bạch:

“Có thể hiểu hàng cây đã lớn, đã trải qua bao mùa thay lá, sẽ vững vàng hơn trước những tiếng sấm bất ngờ.

Đồng thời, phép nhân hóa và hình ảnh ẩn dụ ... thấy, sấm là những vang động bất thường gọi đến những khó khăn của cuộc đời. Hàng cây đứng tuổi chỉ như người từng trải, họ sẽ vững vàng hơn trước những tác động, những sóng gió của cuộc đời. Đến đây, ta nhận ra không chỉ có thiên nhiên sang thu mà còn có cả sự sang

thu của đời người. Nhìn lại cả bài thơ, ta càng thấm thía vì sao lại có sự chùng chình, bịn rịn lúc sang thu, vì sao lại vừa dềnh dàng mà lại vừa vội vã. Con người lúc sang mùa thu của đời mình không còn bồng bột, xóc nổi như lúc còn thanh xuân mà sâu sắc, chín chắn, điềm đạm hơn. Sang thu, ta lại càng lưu luyến, bịn rịn khi chợt nhận ra mái tóc đã pha sương và ta càng khản trương, vội vã để sống có ích cho đời.

*** Tổng kết**

Như vậy sang đến kết thúc bài thơ *Sang thu* của Hữu Thịnh, cả thiên nhiên và ông đều hòa một nhịp với thu sang. Đồng thời khổ thơ cũng thể hiện sự tinh tế, nhạy cảm của nhà thơ Hữu Thịnh

Phần II

Câu 1

Xác định một phép liên kết được sử dụng trong hai câu văn in nghiêng ở trên và chỉ rõ từ ngữ dùng làm phương tiện liên kết

Phương pháp: căn cứ các phép liên kết đã học

Cách giải:

- Phép liên kết: Phép nối
- Từ ngữ dùng làm phương tiện liên kết: Nhưng

Câu 2

Theo tác giả, khi gặp “hoàn cảnh khó khăn buộc phải khắc phục”, con người có những cách ứng xử nào?

Phương pháp: căn cứ nội dung đoạn trích

Cách giải:

- Khi gặp “hoàn cảnh khó khăn buộc phải khắc phục” có những cách ứng xử:
 - + bi quan, thất vọng, chán nản, thối chí.
 - + gồng mình vượt qua.

Câu 3

Từ nội dung đoạn trích trên, em hãy trình bày suy nghĩ khoảng 2/3 trang giấy thi về ý kiến: Phải chăng hoàn cảnh khó khăn cũng là cơ hội để mỗi người khám phá khả năng của chính mình?

Phương pháp: phân tích, tổng hợp

Cách giải:

Yêu cầu:

- Văn phong rõ ràng, không mắc các lỗi chính tả, đặt câu.
- Lập luận chặt chẽ, dẫn chứng xác thực.

1. Giới thiệu vấn đề: Hoàn cảnh khó khăn cũng chính là cơ hội để mỗi người khám phá khả năng của chính mình.

2. Bàn luận vấn đề

* *Giải thích:*

- Hoàn cảnh khó khăn là những bất lợi, khó khăn khi ta làm một công việc nào đó.

=> Trong hành trình đi đến thành công không phải ai cũng gặp may mắn, chúng ta tất yếu sẽ gặp khó khăn, vấp ngã mà buộc phải đứng dậy và vượt qua. Chính trong hoàn cảnh khó khăn đó con người sẽ khám phá ra nhiều năng lực của bản thân.

* **Biểu hiện:** Khi làm một công việc nào đó ta gặp trở ngại, vấp ngã không thể hoàn thành. Trong một bài toán không tìm ra lời giải, trong một bài văn không định hướng được cách làm,...

* *Ý nghĩa vai trò của khó khăn với con người:*

- Vì sao nói hoàn cảnh khó khăn là cơ hội để khám phá khả năng của chính mình?

+ Gặp hoàn cảnh khó khăn ta mới phát hiện được năng lực giải quyết vấn đề của bản thân.

+ Gặp hoàn cảnh khó khăn ta mới khám phá được óc sáng tạo của bản thân, sự nhanh nhạy của bản thân.

+ Gặp khó khăn ta mới biết được sức lì, sự chịu đựng của chính mình, có thể vượt qua được những khó khăn đó hay không. Đây cũng là cơ hội để ta rèn luyện năng lực của bản thân.

+ Người ta vẫn thường nói ở tận cùng khó khăn sẽ là nơi mở ra cơ hội mới. Cơ hội đó cũng chính là khả năng nắm bắt của mỗi cá nhân trước thời cuộc.

+ Gặp khó khăn sẽ giúp ta nhận ra những thiếu sót của bản thân để sửa chữa, trau dồi.

* **Chứng minh:** học sinh lấy dẫn chứng phù hợp với yêu cầu của đề.

* *Mở rộng vấn đề và liên hệ bản thân*

- Không phải ai cũng có thể vượt qua khó khăn, họ buông xuôi nên thất bại, sống cuộc đời dễ dàng nhưng vô nghĩa, đó là lối sống đáng phê phán.

- Đứng trước khó khăn, thử thách con người cần bình tĩnh, tự tin, xét đoán mọi vấn đề để tìm ra phương hướng giải quyết. Không nản lòng, không sợ gian khổ vượt qua mọi khó khăn.

- Liên hệ bản thân: đứng trước khó khăn, em sẽ làm gì: nên chủ động, dũng cảm đối diện và tìm cách vượt qua, không bỏ cuộc giữa chừng ...

3. Tổng kết